Poštarina plaćena u gotovu

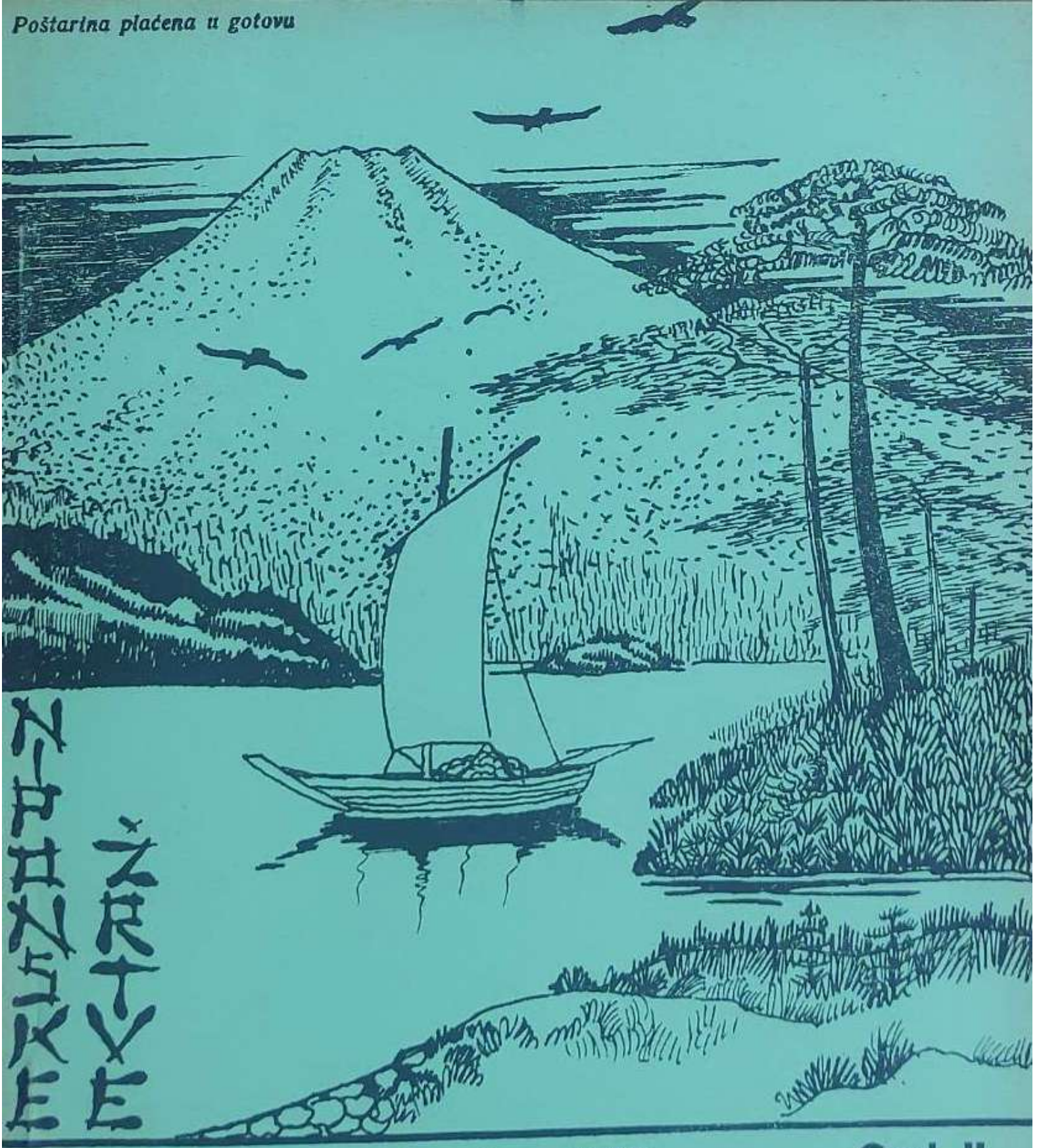

NAPANSKE ŽRTVE

Broj 6 Prosinac 1937 God. II

Misijska Biblioteka

28152

MISIJSKA BIBLIOTEKA
Dvomjesečnik za pouku i prosvjetu
Izlazi svakog drugog mjeseca Pretplata 6 dinara godišnje.
Broj 6 **Zagreb, prosinac 1937** **God. II**

NIPONSKE ŽRTVE

Nakon kratkih uskrsnih praznika 1584. započe u isusovačkom kolegiju u Noli opet škola. U kući zavlada obični dnevni red, a dječacima se činilo, da su minuli praznici bili samo lijep san.

Idu u školu. Latinski sat započe. Stari otac profesor uđe u razred, položi svoje knjige na stol i izmoli s njima molitvu. Tada sjedne, pogleda razredom i reče: »Danas ne ćemo trebati knjiga. Pripovijedat ću vam jednu pripovijest.«

Radosno gibanje prostruji razredom. Bilježnice i knjige se zatvore. Nastane tišina...

»Prije dvadeset godina,« započne otac, »imao sam učenika imenom Aquavivu. Vi svi znate za tu grofovsku porodicu. Poznavao sam ga, kaošto poznajem svakoga od vas. I moram priznati, to bijaše jedan od najboljih dječaka, što sam ih u životu susreo: bistra glava, marljiv i uvijek veseo. Često sam molio, da ga Bog odabere za nešto veliko. Jednom mi je rekao, da želi postati Isusovcem. Podvostručio sam svoje molitve. A kada je sa svojim rođacima izvojevao tešku borbu za zvanje i stupio u novicijat, zahvaljivao sam Bogu za milost.

Vrijeme je tihog samostanskog života odmicalo. On zamoli poglavare, da ga pošalju u indijske misije. Želja mu se ispuni nakon 6 godina. Domovinu ostavi 1577. i odveze se u Lisabon, odakle krene slijedeće godine u Indiju. Nešto prije odlaska posvećen bi za svećenika.

Mnogi su se od Isusovaca čudili i iznenadili, kad ih je Rudolf ostavio. Žao im bijaše, što toli krepostan i mudar čovjek polazi k neukim poganima. Ta mogao je u domovini tako uspješno djelovati! — Ali Božji su putevi drugačiji.

Kad je Rudolf stigao u Gou, predavao je filozofiju na tamošnjem kolegiju. Ali je već za godinu dana dobio novu zadaću. Veliki mogul Akbar, jedan od najvećih vladara Indije, pošalje u Gou poslanike i zamoli Isusovce, da dođu k njemu i pouče ga u vjeri.

Činilo se, da će žetva biti obilna. Predstavite si: ako obratimo velikoga mogula, bit će za dvadeset godina cijela njegova zemlja katolička. A za pedeset godina imali bismo u Indiji Crkvu s urođenim svećenstvom i biskupima i sa više vjernika, nego što Evropa ima katolika.

Svi smo mi tako mislili prije četiri godine, kada smo primili vijest, da je o. Aquaviva poslan na dvor velikoga mogula. Bio je kao stvoren za to mjesto, i sada smo se veselili, što je Bog upravo njega pozvao u Indiju. Akbar je misionara vrlo lijepo primio i dao mu stan na dvoru. Njegova je zadaća bila, da u vladarevoj prisutnosti raspravlja sa muslimanima o vjeri. On se revno dade na posao i pobjedonosno obrani katolicizam. Akbar bijaše zadovoljan i čestitaše svećeniku na uspjehu.

Međutim misionar uvidi naskoro, da Akbaru nije do toga, da se obrati. Htio je samo da upozna kršćanstvo i da može na osnovu svih poznatih vjera osnovati novu vjeru. Ipak uzdrži tri godine u nadi, da će molitvom i oštrom pokorom isprositi od Boga milost, da se Akbaru otvore oči. — Bile su to besplodne nade. Konačno se vrati u Gou, a da kod velikoga mogula nije ništa postigao.

Poglavari ga malo zatim šalju na otok Salsette, nedaleko Goe, da tamo osnuje novu misiju. Otišao je onamo sa tri svećenika i jednim bratom.

Misionari htjedoše najprije sagraditi crkvu. Ali jedva su bili započeli sa gradnjom, kadli jednoga dana opaze, kako im se približuje rulja pogana oružana mačevima i kopljima. Divljaci upitaju, gdje je vođa misionara. O. Aquaviva istupi. U isti čas obori se na njegovu glavu bijesni udarac sablje. Mučenik se obliven krvlju sruši na zemlju. S njime su pod krvničkim mačem pali i njegovi drugovi. Probodeni kopljima ispustiše svoju junačku dušu.«

Stari otac podigne glavu. U očima mu zasjaše suze.

»Zamislite se malo u život o. Aquavive! To će vam više koristiti negoli latinski sat. Htio bih, da vam bude jasno, što znači raditi za Boga. — Na ljudsku je život toga misionara izgubljen — promašen! —

Devet godina priprave u Evropi, tri godine besplodnih vjerskih rasprava, a onda smrt. Na Akbarovom dvoru obratio je četiri roba. To je čitavi uspjeh njegova života! Ali u Božjim očima taj život nije promašen. — Devet godina goruće čežnje, velikodušne plemenitosti i jakoga svladavanja samoga sebe, tri godine strpljivoga i željenog vršenja

dužnosti u pokori i molitvi na mjestu, gdje nije imao nikakvoga uspjeha. A onda posljednja, velika žrtva mučeništva, koju je radosno primio.

Djeco, vi ste tako različiti među sobom: jedni odvažni i jaki, a drugi slabi i lakoumni. Ali jedno morate naučiti: Bog ne sudi po vanjštini. Ne radi se o tome, da li postizavaš u životu velike uspjehe ili provodiš sakriven, tihi, mukotrpni život. Imaš li samo plemenito srce i odlučnu volju pa se s ljubavlju i oduševljenjem podlažeš volji Božjoj — onda si i ti junak u Kristovu kraljevstvu, svetac kao i o. Aquaviva.«

Mladići su ganuti, tihi. Stari učitelj ustaje, uzima svoje knjige i šuteći odlazi iz razreda.

*

Kada je učenik Karlo Spinola, živahni, vatreni mladić plemenita roda, pošao ove večeri na počinak, znao je, da ne će dugo usnuti. Čitavo je poslije podne morao misliti na pripovijest svoga učitelja.

Tako je ležao budan u svojoj priprostoj sobi i zagledao se u strop. U duhu je gledao o. Aquavivu i njegove drugove, kako putuju otokom i umiru mučeničkom smrću. U srcu mu se neprestano javljao glas, koji je neumoljivo osuđivao te ljude. Sada je taj glas bio porugljiv, začas samilostan, a onda je gromko odjekivao kao trublja sudnjega dana: Promašen život! — Promašen život! —

Bilo mu je, kao da odjednom shvaća užasnu istinitost tih riječi. Što su ti Isusovci misionari učinili? — Ništa! — Čemu su živjeli? — Čemu? — Nije znao. — Čitav lijepi, dugi život — izgubljen! — Nema ih više i ništa nijesu ostavili za sobom. Promašili su život!

Ništa? — On se zgrozi. I duša se mladićeva odjednom pobuni i sveta srdžba plemenitoga dječačkog srca podigne se protiv nepravedne osude. On osjeća i znade: njihov život nije izgubljen. Oni su postigli sve, sve. Iz žrtve njihova života slijeva se neizmjerni blagoslov na zemlju.

On se smiri. Polagano se otkriva u njegovoj duši nadzemaljska veličina i ljepota toga promašenog života. Sada je gledao sjajni lik mladoga, bogatog grofa, Rudolfa Aquavive, koji je iz ljubavi prema Spasitelju ostavio sve, da kao siromašni misionar služi Gospodinu i spasava duše.

Lagano, oklijevajući, ali ipak tako jasno i smireno stvarala se u Karlovoj duši odluka. I on hoće da bude Isusovac i misionar kao Rudolf Aquaviva.

Znao je, da nije lako provesti tu odluku. Čekaju ga velike teškoće: žestoka borba sa rođacima, — a onda — ako Gospodin doista prihvati žrtvu i zatraži od njega »izgubljeni« život...?

Oklijevao je još malo..., ali samo čas. Tada sklopi ruke kao dijete i zamoli blažene mučenike, da mu izmole svijetla i snage. — I nije molio uzalud.

Drugi dan pođe Karlo svome duhovnom vođi i otkrije mu svoju odluku. Stari je otac zamišljeno slušao mladića i konačno mu dao slijedeći savjet: »Karlo, ne bi li ti pošao u novicijat i otkrio cijelu stvar o. Ricciu? On je mudar i iskusan u tim pitanjima, a usto te dobro poznaje. Njegovom sudu možeš sigurno vjerovati.«

Karlo veselo pristane i pođe uskim gradskim ulicama prema isusovačkom novicijatu, gdje je živio njegov stari prijatelj i prijašnji rektor o. Ricci. Bio je učitelj novaka. — O izjavi toga čovjeka ovisi

njegov budući život. Veseo i potpuno svijestan, da ga Bog zove, stupio je pred svoga prijatelja svećenika.

O. Ricci, sijedi učitelj novaka, bijaše razborit pastir duša. Mladoga je posjetnika potpuno poznavao. Bio je rektorom, kada je Karlo došao u zavod. Otac se dobro sjećao onoga dana. Pred njim je stajao jedanaestgodišnji dječak. Vatreno mu lice okruženo crnim uvojcima, a odjeven je u skupocjeno svileno odijelo. Kraj dječaka stajao je njegov stric Filip Spinola, biskup u Noli, kasniji kardinal. Toplim riječima preporuči nećaka rektoru: »Bojim se,« reče, »da će se ovdje osjećati osamljenim; zadnje je godine proveo u Španiji, pa nema u Italiji prijatelja.«

Ali Karlo nije bio plašljiv i povučen, kako se mislilo. Prvi su mu dani u kolegiju bili odista teški, no on je brzo svladao čežnju za domom i osamu pa se veselo igrao s ostalima, kao da je već odavna među njima.

Bio je odlučan, srčan mladić, prkosan kao »jare«, kad se s njim krivo postupalo. Ali uz malo ljubavi i razumijevanja bio je popustljiv i rado prinosio i najteže žrtve.

Protekle su godine i nekadašnji je dječak stajao sada u mladenačkoj dobi pred o. Riccijem i pripovijedao starome prijatelju povijest svoga zvanja. Na koncu podsjeti oca, kako mu je jednom rekao: »Ti ćeš biti jednom Isusovac i mučenik.«

Starac svećenik se smješkao: »I ti si uvjeren, da sam tada bio prorok? — U pitanjima zvanja, dragi Karlo, ne smijemo prorokovati. Sada je samo pitanje: Zove li te Bog zaista, i da li ti zaista želiš da postaneš svećenikom.«

»Sigurno, oče! Za tim čeznem svim srcem, želim da postanem Isusovcem.«

»A zašto? Možda ti se u oduševljenju čini zvanje misionara i mučenika lakši i kraći put u nebo: kratke boli — a onda duga i sretna vječnost, zar ne?«

»Ja nisam zanešenjak, oče,« odvrati Karlo nešto spočitujući. »Niti mislim, da je kratak put u nebo, koji me potiče, da pođem u Japan. Ja čeznem za teškim životom, životom punim žrtava.«

»A znadeš li, Karlo, što to znači? Nepovoljna klima, uvijek isto priprosto jelo, siromašan stan i oporo odijelo, a kod rada često mnogo neuspjeha.«

»Mislio sam noćas na to. Istina, sve mi se to čini teškim, ali se nadam, da će mi Bog dati snage, da sve podnesem.«

»A ako te konačno ne pošalju u Japan? Bi li bio zadovoljan, da poglavari zatraže, da ostaneš u Evropi?«

»Bio bi to za mene težak udarac. Ali ja sam odlučio, da veselo prihvatim sve, što Bog od mene traži.«

»Onda neka te Bog blagoslovi i dade ti snage, da hrabro pođeš svojim putem! Bog te je zaista pozvao!«

Mladićevo lice zasja, i on srdačno zahvali ocu za tu odluku. — Tada sjednu, da se dogovore o sredstvima i putu, kojim će Karlo ući u red. Mladić bi bio naravno najradije odmah započeo novicijat i vrlo se začudio, kad je čuo, da će još četiri Isusovca ispitati njegovo zvanje, a onda ga tek može otac provincijal primiti.

»Ali,« nastavi o. Ricci, »moraš znati, da ti osim toga mora tvoj otac dati dozvolu, da stupiš u Dru-

žbu Isusovu. O. provincijal te sigurno ne će prije primiti, bar dok nisi punoljetan. A kako ćeš isposlovati dozvolu?«

Konačno zaključe, da Karlo napiše ocu pismo i zamoli ga, da pristane na njegovu odluku. Neka zamoli i za zagovor svoga strica, kardinala u Rimu.

*

Karlo je bio zabrinut zbog očeva odgovora. I ne uzalud! — Grof Spinola napiše svome sinu dugačko pismo, u kojem veli, da su njegove misli o redovničkom zvanju samo utvaranja i besmislice. Zašto da napusti sjajne izglede u svoju budućnost, kada može i kao svjetovni knez da učini toliko dobra? Što će imati od pustolovnoga života u misijama? Kod kuće ima sredstava, da provede svoje osnove, a vani ga čeka težak život, pun pregaranja i bez ikakva izgleda u uspjeh.

Naravno, da grofovi razlozi nijesu mogli uskolebati sinovlje odluke. Ali dokazi su uvijek bezuspješni, kada protivnici ne stoje na istome stanovištu. A ovdje je bilo tako. Grof je gledao očima svijeta, a njegov sin očima vjere. Sudeći na svjetsku bilo je zaista ludo ostaviti sjajni put i žrtvovati toliko talenata, pa se kao siromašni misionar povući u daleki Japan. I Karlo je to otvoreno priznao. Ali on je znao, da su Božje osnove posve različite od ljudskih, i da se na putevima, koji se nama čine neznatni, postizavaju često visoki i lijepi ciljevi.

Možemo li osuditi grofa, što nije odmah dao tako željenu dozvolu? — Ta on je konačno bio Karlov otac i imao dužnost, da se brine za dobro svoga djeteta. Poznavao je vatrenu i naglu narav

mladićevu, pa se ne možemo čuditi, što se u početku opirao odluci, koja mu se pričinila prenagla i nerazborita.

Značajno je ipak, da mnogi mladi ljudi, koji žele svoj život posvetiti Bogu, imadu najteže borbe s roditeljima. Čini se, da mnogi roditelji drže za nesreću, ako im koje dijete pođe u samostan, da usreći sebe i tolike druge.

Sada je Karlo čeznutljivo očekivao odgovor svoga strica, kojega je zamolio za posredovanje. Znao je, da kardinal imade velik upliv na oca. Ali crkveni se knez bojao teške odgovornosti u tako važnoj stvari. pa mu samo napola odgovori. — Karlo mu napiše i drugo pismo, a kardinal mu i po drugi puta uzvrati pismom izbjegavajući pravi odgovor.

Vatreni mladić izgubi strpljivost. U posve shvatljivom raspoloženju napiše stricu odlučno: »Ja ću u novicijat i nikada ga više ne ću ostaviti. Oci me ne smiju istjerati, jer se moraju podvrći volji Onoga, koji me je pozvao. Ako me usprkos tome ne prime, pisat ću o. generalu. Bude li pak potrebno, naći ću put i sredstva, da podnesem molbu i samome sv. Ocu. Izjalovi li se i to, ne ću mirovati, dok makar na kraju svijeta ne nađem mjestance, gdje ću moći nesmetano živjeti samo za Boga. Nadam se, da kardinal sv. Crkve ne će upotrijebiti upliv svoje časti, da svome nećaku uskrati tu sreću. I zaista, kojim pravom može mi vaša preuzvišenost uskratiti svoju pomoć, kad je već tolikim drugim pomogla, da dođu do zvanja?«

Kardinal bijaše odviše pravedan i plemenit, a da bi se na to pismo uvrijedio. U njemu je vidio neslomljivu odluku svoga nećaka. Ovakva čežnja za

teškim životom i odricanjem mogla je imati izvor samo u Bogu. Zato smjesta piše grofu, a nećaku pošalje blagoslov i čestitku na zvanju.

Naravno, da je Karlovom ocu bilo još i sada teško dati konačnu privolu. Nadao se, da će mu sin kao svjetovni ili crkveni knez pojačati sjaj slavnoga roda. A sada želi mladić, da uđe u red, koji zabranjuje svim svojim članovima primiti bilo koju višu čast. — Kardinalovo je pismo ipak djelovalo. Grof se zamisli i konačno odluči da prinese gorku žrtvu.

Karlo je međutim molio i nestrpljivo očekivao očev odgovor. Nije više morao dugo čekati. Naskoro stigne toli željno iščekivana dozvola, a nekoliko dana kasnije, 23. prosinca 1584. prijeđe Karlo radosna srca prag novicijata u Noli, gdje ga je o. Ricci primio raskriljenih ruku.

TIHE GODINE

Najvažnije doba u životu čovjeka jesu sakrivene godine tihoga razvoja. Dani su to puni djelatnosti. Kako malo ljudi misli na to, da su veliki uspjesi slavnih muževa plod dugogodišnjeg, mučnog i neobičnog rada!

Jedva su se za Karlom zatvorila vrata novicijata, započelo je za njega doba teških dnevnih borbi. On je provodio naoko neznatan, gotovo jednoličan život. Ali čekić vršenja dnevnih dužnosti isklesao je njegovu dušu u jaki, muževni značaj.

Novaci su ustajali u 5 sati ujutro. Dnevni je red počimao sa razmatranjem o životu Spasiteljevu ili istinama sv. vjere. Tada je slijedila sv. Misa. Zajutrak su uzimali šuteći. Zatim je Karlo oprašio

knjige na svome stolu i pomeo malu ćeliju, u kojoj je spavao. Poslije toga bila je pouka, koju je držao učitelj novaka. Govorio je o redovničkom životu, njegovim dužnostima i idealima, o životu Isusovaca i posebnim zadaćama, koje proizlaze iz cilja toga reda. A cilj je Družbe: težiti ne samo za spasenjem i usavršenjem vlastite duše, nego pomoću božanske milosti nastojati i oko spasenja i usavršivanja drugih.

Ostali dio prijepodneva ispunjavao je ručni rad. Trebalo je mesti hodnike i sobe, obrađivati bašču, urediti knjižnicu, prati suđe u kuhinji i uređivati crkvu. — Kod ručka su novaci naizmjence posluživali i čitali kod stola. Poslije jela imali su jedan sat odmora, koji su obično proveli u vrtu. — Na slični je način proteklo i poslije podne. — Oko devet sati naveče išli su novaci na počinak umorni i veseli, što su vjerno ispunili svoje dužnosti.

Jednom u sedmici bio je dnevni red promijenjen. Toga su dana obično išli na šetnju u okolicu grada i ručali u kojoj seljačkoj kući. Poslije podne proveli bi u igri i odmoru te se podvečer vraćali u novicijat.

Karlo bijaše živahan i jak pa je volio te sedmične izlete. Koji puta popeo se i na Vezuv, koji je tada bio posve mrtav, da uživa u pogledu na jedan od najljepših krajeva svijeta. Pogledao bi i u duboki krater. Tiha ga jeza obilazila na pomisao, da su prije mnogo godina prodirale ovdje iz zemlje rijeke goruće lave. — Kako su slabe i neznatne ljudske sile prema strahovitoj moći prirode! — Pa ipak! Vezuv je utrnuo, njegove je snage nestalo, a oni ljudi, koje je on jednom pokopao u svojoj lavi, žive još uvijek, jer su imali besmrtnu dušu.

U okolici Nole bilo je još jedno mjesto, koje je Karlo rado posjećivao. Od sjeverne strane grada vodila je uska, tegotna gorska staza u jednu sakrivenu pećinastu dolinu nazvanu Camaldoli, gdje je prije petsto godina sv. Romualdo sa svojim redovnicima provodio osamljen život pokore i molitve. U tami klisuraste provalije vidjele su se još razvaline njihovih ćelija. — Kada bi Karlo došao u tu dolinu, gledao je u duhu likove onih jakih muževa prošlosti, kako u svojim bijelim haljinama, šuteći, hodaju između pećina. Tada je u srcu molio, da mu otac tih pustinjaka, sv. Romualdo, izmoli od Boga malo željezne duševne i tjelesne snage, kojom su nekoć ti ljudi raspolagali.

Za vrijeme novicijata poslali su Karla na nekoliko sedmica u jednu bolnicu. Ovdje je njegovao bolesnike, spremao im krevete, donosio jelo i čistio sobe. Na taj se način vježbao u poniznosti i nesebičnosti. Sve je on to rado činio, jer je na taj način mogao iskazati Spasitelju svoju ljubav i vjernost.

Poslije toga poslan bi u obližnja sela, da djecu poučava u katehizmu. Ovdje je već unaprijed okusio onu svetu radost, što je osjeća apostol u svome djelovanju. Na djetinji je način pripovijedao znatiželjnim mališima o životu našeg Spasitelja i nastojao je, da u njihova srca usadi istine svete vjere.

Konačno osvanu najvažniji dani novicijata »velike duhovne vježbe«. Čitavi jedan mjesec posvetili su novaci u dubokoj šutnji, u saobraćaju s Bogom i razmatranju božanskih istina.

Prvi je tjedan razmatrao Karlo o cilju i svrsi čovjeka, o grijehu, sudu, smrti i paklu. Posramljen

i potpuno svijestan vlastite majušnosti klečao je on pred svojim Bogom i Stvoriteljem.

U drugom tjednu stupa pred njega Krist, Gospodin naš, obasjan kraljevskim sjajem Božanstva, a ipak tako drag i dobrostiv u svome ljudskome liku. Pozvao je svoga učenika, da pođe za njim, u službu za Božje kraljevstvo, na rad oko spasavanja duša. Karlovo srce usplamti svetim oduševljenjem i ponovo se posveti Kristu Gospodinu za spas neumrlih duša.

Treći su tjedan novaci slijedili svoga božanskoga Učitelja na križnome putu i promatrali veliku ljubav, kojom je on žrtvovao svoj život za spasenje svijeta. Kao u zahvalu obećali su Spasitelju, da će mu ostati vjerni u svim budućim mukama i nevoljama.

Početkom četvrtoga tjedna razmatrali su o velikome, divnom času uskrsnuća. Pred njima je osvanuo preobraženi Spasitelj kao pobjednik, da im pokaže, kakva ih plaća čeka poslije života žrtve. — Veselo su ga slijedili sve do Maslinske gore, gdje se rastao od njih i uzašao na nebo. A oni su ostali s udivljenjem razmišljajući o velikoj ljubavi Gospodina, koji je sve to za ljude učinio. Iz ove ljubavi potekla je posljednja željezna odluka, da će izdržati u životu, koji su odabrali i upotrijebiti svaki čas na službu Božju, dok ih božanski Kralj ne pozove s ove zemlje.

Time se završili tihi dani duhovnih vježbi, i novaci započnu opet kao novi ljudi stari i uobičajeni dnevni posao.

*

Od Karlova ulaza u novicijat protekla je cijela godina. Jednoga dana dobije on od poglavara nalog,

da se spremi na put. Bio je određen za profesora matematike u kolegiju u Lecci. Lecca je tada bio znameniti grad u Apuliji. Isusovci su ondje imali gimnaziju sa više stotina učenika. U tu dakle školu dođe početkom školske godine 1586. novi, mladi matematičar.

Karlo bijaše još uvijek novak. Ali njegova muževna ozbiljnost, zreli značaj i dobro zdravlje pomognu mu svladati tešku dužnost. On je sam oduvijek volio napose matematiku, pa mu tako nije bilo teško privući pažnju i živahno surađivanje učenika.

U Lecci postade dionikom velike milosti. Duhovni vođa bio mu je bl. Bernardin Realino. Ovaj je otac kao dušobrižnik bio upravo na vrhuncu svoga djelovanja. Čitavi grad i okolica štovahu ga kao sveca. O njegovom uplivu na duše, o proroštvima i ozdravljenjima bolesnika pripovijedale se čudesne stvari.

O. Realinu povjerio Karlo jednu svoju borbu: nije znao, mora li moliti poglavare, da ga pošalju u Japan.Sumnjao je, hoće li imati snage, da podnosi takav život. Na riječ poglavarevu pošao bi on odmah i vrlo rado u misije uzdajući se u snagu poslušnosti. Ali nije li drzovito, da za to moli? Bio si je svijestan prevelike odlike i dužnosti misionara.

O. Realino mu ne dade izvjesna odgovora, već mu preporuči, da dobro iskoristi dnevne milosti i revno moli za rasvijetljenje. Ali pod konac godine, kada je bolje upoznao Karlovu dušu, reče mu jednoga dana iznenada: »Dijete moje, pišite o. generalu i otkrijte mu čežnju svoga srca. Ja ću, koliko mogu, poduprijeti vašu molbu, jer sam uvjeren, da vas je Bog odredio za Japan, i da ćete tamo provesti veliko djelo.« — Od toga časa nije Karlo više sumnjao u svoje misijsko zvanje. Svakoga je jutra molio, da smije umrijeti kao mučenik.

Kada je prošla godina u Lecci, pošalju ga poglavari na filozofiju u Napulj. Ovdje je na Božić 1586. položio redovničke zavjete. U Napulju je upoznao sv. Alojzija, koji se ovdje nalazio na oporavku. Kasnije je taj susretaj sa sv. Alojzijem ubrajao među najveće milosti svoga života te se još pred smrt smatrao sretnim, što je jednom bio u saobraćaju s Alojzijem.

Karlo se s nerazboritom revnošću posveti nauci pa je naskoro tjelesno klonuo. Poslali su ga na oporavak najprije u Rim, a onda u Milan. Ovdje se potpuno oporavio pa je mogao svršiti filozofiju.

Poslije toga određen je ponovo za profesora matematike u Milanu, gdje je 1591. započeo bogoslovne nauke. Iste ga godine odrede poglavari za duhovnika Marijine kongregacije gimnazijalaca, iako još nije bio svećenik.

Karlo Spinola bio je još mlad i neiskusan u dušobrižništvu. Ali iskustvo se može nadomjestiti razborom i nesebičnošću. Žarka revnost, muževna dobrota i pravo oduševljenje najviše osvaja srca i pouzdanje mladeži, a Karlo je ove kreposti posjedovao u visokom stupnju.

On se posveti svom predanošću svoga plemenitoga srca tome prvome radu oko spasavanja duša i naskoro se pokazalo, da je dječake dobro shvaćao. Tražio je od njih žrtve, i oni su ih s veseljem prinosili.

Mladić je značajno biće. Promatraš li ga kod učenja, igre, a napose kod jela, dobit ćeš utisak, da je potpuno sebičan i lakouman stvor. Istina, ima

iznimaka, ali to često nijesu pravi mladići. Gledaš li dublje i imaš li dobro srce i dušu, koja shvaća, otkrit ćeš u dječaku lijepih crta, prije svega nesebičnost, koja te zapanjuje. I to upravo kod onih, koji se čine najdivlji.

Karlo Spinola poznavao je dubine dječačke duše. — Jednoga dana pozove svoje mladiće, Marijine zbornike, da posjete s njime gradske bolnice. »Sutra navečer,« reče, »idem u bolnicu za siromahe na kraju grada. Tko hoće, može me pratiti. Ostat ćemo ondje jedan sat i imat ćemo dosta posla, koji će vam možda biti neugodan. Mislite malo na poziv!« — Slijedećega jutra javi se veliki broj učenika, da pođe s njim. To je bio početak redovitih posjeta, kod kojih su se dječaci dirljivom revnošću brinuli za bolesnike.

Karlo je često razgovarao sa pojedinim učenicima. Dolazili su mu rado, jer su znali, da ih razumije. Mnogome je pomogao, a druge je jačao u težnji, da posvete život Spasitelju, pa se mnogo njegovih zbornika odlučilo za svećenički stalež.

U ove četiri godine u Milanu pripravljao se Karlo dubokom ozbiljnošću za veliku milost svećeništva. Savjesno i mirno učio je bogosloviju, a ono malo slobodnih satova proveo je moleći u kapeli.

Iako nešto bolježljiv, bio je u radu silno izdrživ pa je i za vrijeme bogoslovije predavao nekoliko mjeseci na gimnaziji matematiku.

Jedva je svršila škola, pođe on sa dopuštenjem poglavara po selima i gradskoj okolici, da poučava u vjeri djecu i seljake. To je bio njegov oporavak za vrijeme praznika. — Tako se u radu i molitvi približio cilj njegove duše: sv. ređenje u svećenika.

NA DALEKOM MORU

Kada za Isusovca osvane veliki, željno očekivani dan, u koji smije reći svoju prvu sv. Misu, tada mu dušu prožima sveta odluka, da će svećeničku čast potpuno iskoristiti za spasenje duša.

Za Karla je svanuo taj dan ljeti 1594. A da je i on stvorio odluku, da će se posve žrtvovati za Boga, potvrđuje njegovo djelovanje u slijedećoj godini.

Poslije ređenja u svećenika poslaše ga poglavari u grad Kremonu, koji nije bio baš na glasu s vjerskog života. Ovdje ostade jednu godinu. Radio je neumorno i s tolikim uspjehom, da su ga se ljudi sjećali još mnogo godina poslije odlaska.

S osobitom revnošću posveti se Karlo i ovdje bolesnicima i siromasima, da su ga prozvali »ocem sirotinje«. Svake je nedjelje i blagdana propovijedao po različitim crkvama i ponovno uveo zaboravljeni običaj, da se djeca poučavaju u katehizmu. Pa ne samo da je on sam držao pouke, već je osnovao i dvije kongregacije muževa i žena, koje su se imale brinuti za katehizaciju djece. Često je propovijedao na otvorenim mjestima. Ljudi su se skupljali, da vide neobičnu predstavu.

U početku su mu se rugali i ismjehivali, ali je na koncu imao obično bogatu žetvu.

Međutim je Karlo željno iščekivao obavijest iz Rima. On je naime poslije posvećenja za svećenika ponovno zamolio, da smije u Japan. »Ako me u Japanu ne bi trebalo,« pisao je, »tada molim, da mi dopustite, da ovdje u domovini posvetim svoj život katehizaciji djece. Nema djela, koje bi bilo više apostolsko od ovoga.«

Konačno stigne odgovor o. generala: »Idite u ime Božje u japanske misije! Odvezite se, što je prije moguće, u Lisabon, a odavle pođite slijedećega proljeća sa portugalskim trgovačkim brodom u Indiju.« Tako se ispunila čežnja njegove mladosti — smio je u Japan.

O. Spinola morade svladati još jednu veliku teškoću: navale svojih rođaka. Čim su doznali za njegov odlazak, obasuli ga listovima i posjetima. »Kakvoga smisla imade ići u Japan?« rekoše. »Ta ovdje imaš sve, što samo poželjeti možeš. Zar u Italiji nema dosta grješnika? Nemamo li mi u domovini prvi pravo na tvoju pomoć?«

Kako su ga slabo razumjeli! Nijesu ni slutili, da je on imao viši ideal: umrijeti za svoga Gospodina. — Ali on im muževno odgovori: «Pa da me i ne zovu u Japan milijuni poganskih duša i čežnja, da umrem za vjeru, išao bih već zato, da spriječim svoje rođake, koji mi smetaju u zvanju i svojim me uplivom dižu na časna mjesta.«

Kod takvoga je čovjeka bilo svako nagovaranje besplodno. O. Spinola otputova u Genovu i ukrca se na lađu. Ali jedva što ostaviše luku, nalete na neki greben te se moradoše vratiti na obalu.

Tada i opet dođoše rođaci: »Sada možeš biti siguran, da te Bog ne zove u Japan. Ta već ti je na početku spriječio putovanje.«

»Molio sam za križ i bol,« odvrati o. Spinola. »Bog me je uslišao. To mi je samo dokaz, da odobrava moju namjeru i hoće da me tom malom nezgodom pripravi na ono, što će doskora doći.«

Konačno je brod popravljen, i ovaj puta stigoše sretno u Lisabon. Stigli su malo prije odlaska trgovačke lađe, u koju se ukrca osam Isusovaca, koji

su bili određeni za Japan. — 10. travnja ostavi brod punim jedrima luku i zaplovi uz klicanje sakupljenog naroda na otvoreno more. —

Svježi ih je, jaki vjetar donio naskoro na gvinejsku obalu. Ali tada započnu duhati protivni vjetrovi, i više ih puta stigne strašna tropska bura, pa je veliki brod plesao na visokim valovima kao lagana igračka. Istom 26. svibnja prijeđu ekvator.

O. Spinola i drugovi nijesu bili na brodu besposleni. »Bio sam zaokupljen propovijedanjem, katehizacijom i ostalim djelima svoga zvanja,« piše otac u Rim. »Dva puta dnevno imali smo nauk vjere, kojemu su prisustvovali gotovo svi mornari i namještenici broda. Sakupljali smo ih na zajedničku molitvu. Na Duhove i Tijelovo bila je većina momčadi na sv. Pričesti.«

Jednom dođe među mornarima do žestoke svađe. Već su obje skupine stajale jedna suprot druge sa izvučenim noževima. O. Spinola začuje viku i pohiti na palubu te stane između posvađenih muževa zaklinjujući ih, neka ne počinjaju gluposti, već da nesporazumak mirno izravnaju. Pogled na poštovanog svećenika dovede ih k pameti, spreme oružje i pomire se posredovanjem o. Spinole.

Tako su polagano i jednolično prolazili dani sve do 16. lipnja. Približavali su se rtu Dobre Nade. Mornari su revno nastojali, da što bolje oboružaju brod protiv čestih bura onoga kraja. — Nenadano se digne strašna vijavica. Brod se nagne, te se činilo, da će se prevrnuti. Orkan je tuleći zviždao kroz užeta i razderao napeta jedra uz užasni prasak. — Najednom popusti bura, jedrenjača se uspravi, i za nekoliko časaka prođe sve. Samo je more bilo

silno uzburkano. Bila je to jedna od onih vijavica, koje isto tako brzo prolaze, kako su i došle.

Malo zatim opaze s užasom, da se slomilo kormilo. Sada su bili na otvorenom moru prepušteni vjetru i valovima. Postaviti novo kormilo bilo je nemoguće, jer nijesu imali ni željeza ni drveta, a niti potrebnoga oruđa.

Kapetan se htio vratiti u Lisabon, ali ga mornari prisile, da krene prema Braziliji, jer su se nadali, da će je prije dokučiti. Teškom mukom načine si jednu vrst vesala, kojima su nadomjestili kormilo. Ali brod se jedva pokoravao tome slabom pritisku pa je često sašao s pravoga puta. Slijedeći je mjesec bio upravo strašan. Morali su prebroditi Ocean, a jedva su se pomicali. Hrane im je već ponestajalo, a izbiju i bolesti. I lijekova je već davno nestalo. Tako je svanuo dan, u koji su već svi mornari obolili. A i misionari oslabljeni gladom i naporima klonu naskoro kod njege bolesnika. Prvi je legao o. Spinola. Brod se pretvorio u bolnicu. Bolesnici su ležali uzdišući, bespomoćni i bez njege; nikoga više nije bilo, koji bi se mogao zauzeti za njih.

Za nekoliko je dana o. Spinola bio opet na nogama. Teturao je od slabosti i groznice. Užasna ga glavobolja mučila, ali držala ga njegova željezna volja. Pomogao mu je mladi Hieronim de Angelis, koji još nije bio svećenik. Oba herojska muža preuzmu sada, iako sami bolesni, njegu bolesnika.

Dan za danom pripravljali su i dijelili hranu, čistili i prali bolesnike. Mrtvacima su pričvršćivali na noge komade željeza te uz molitvu spuštali lješine u duboke valove plavoga mora. Jedini im je odmor bio ono nekoliko sati spavanja. Navečer se potpuno iscrpljeni povukli u svoje prostorije i padali odjeveni na tvrdi ležaj. Drugi će dan opet držćući od groznice k bolesnima. Ta nikoga nije bilo, da ih zamijeni.

Tako su prolazile sedmice. Kapetan nije znao, gdje su, i kako je još daleko do Brazilije. A stvarno su bili posve blizu obale, koju je zastirala magla. Jednoga dana opaze za sobom gusarski brod. Jedan se od mornara popne na jarbol, da promatra razbojnike i opazi, kako se njihov brod punim jedrima približava prema nekoj kamenitoj obali. »Zemlja!« odjekne palubom, a čitavu posadu obuze neobična radost. Zatim uprave brod tako, da je plovio uz obalu. Za nekoliko je sati brod pristao u luci San Salvador. —

Čim su oci saznali, da su stigla njihova braća iz Evrope, požure se u luku i prime iscrpljene misionare s velikom ljubavlju. Povedu ih u kolegij i pobrinu se, da se što bolje osvježe i oporave. Siromašni su putnici bili duboko ganuti tom ljubavlju svoje subraće u dalekoj zemlji.

O. Vicarus nije se uza svu brižnu njegu mogao više oporaviti. Teška ga je groznica dovela na smrt. Bio je već star i mnogo je godina djelovao kao dušobrižnik u Evropi. U starosti su ga pozvali, da posljednje godine života posveti japanskim misijama. Starac je djetinjom radošću poslušao i otputovao, ali mu nije bilo određeno, da stupi na japansko tlo. Preko besputnih morskih dubina i strahota putovanja po moru pozva ga Gospodin na vječnu plaću. — Daleko od domovine i daleko od misije nađe u divnome, tropskom kraju tihi grob.

Kada je o. Spinola stajao uz mrtvo tijelo starca svećenika, sjeti se riječi, koje je jednom izrekao njegov učitelj latinskoga jezika: »Ako se s ljubav-

lju i oduševljenjem podložiš volji Božjoj, tada si i ti junak u Kristovu kraljevstvu, svetac . . .«

Ostali se Isusovci brzo oporave. Samo se o. Spinoli povrati teška bolest, jer je prerano ustao, da ide na brod ispovijedati mornare. No za nekoliko se tjedana ipak oporavi. —

Tri mjeseca kasnije ukrcaju se misionari ponovno na obnovljeni brod i ostave San Salvador 12. prosinca 1596.

OD ZAPADA PREMA ISTOKU

Portugalska je jedrenjača polagano napredovala. Na polasku su doduše imali lijepo vrijeme, ali nepovoljan vjetar. Četrdeset dana trebali su za put oko rta Augustina, što bi inače prošli za tri dana.

U prvoj sedmici mjeseca ožujka prolomi se jedna od neminovnih bura. Najprije užasna, mrtva tišina. Na obzorju se pojave crni i tmasti oblaci. Nebo potamni. Iznebuha provali strahovito nevrijeme. Valovi se uspinjali i prekrili krov sa uzburkanim masama vode. Orkan je bijesno zviždao kroz jarbole i užeta. Ogromni se stupovi savijali i njihali kao tanka drvca, a na uzburkanoj pučini ljuljao se brod poput orahove ljuske. Prolazio je sat za satom. Noć se spustila, ali bura je neprestano lomila i bjesnila. Slijedećega jutra probuši se brod. Svi potrče k sisaljkama — jedan dio prtljage bace preko palube u more.

Tri dana igrao se orkan sa lađom, dok se posada uz sisaljke borila za život. Brod se sve više punio vodom. — Konačno treći dan bura popusti, a svježi vjetar potjera jedrenjaču prema otoku Portoriku, koji je bio napučen brojnim španjolskim iseljenicima i crnačkim robljem. I opet su morali čekati 4 mjeseca. O. Spinola upotrijebi to vrijeme

za misije na otoku. Sa bratom de Angelis probijao se tropskim prašumama. Živjeli su gotovo isključivo o mlijeku i divljim smokvama. Putovali su preko brda i dolina, prelazili preko divljih potoka.

Misionari su propovijedali po svim selima i naseobinama dijeleći sv. sakramente.

Bog je blagoslovio njihov rad. Muževi i žene vraćali su se opet kršćanskome životu. Ogorčena su neprijateljstva izglađena, ćudoredna zla iskorijenjena, i svuda je opet uvedena služba Božja. Otkada su se iskrcala ova dva čovjeka, cijeli se otok popravio. —

Potpuno iscrpljeni vratili se opet u glavni grad. Brat se ubrzo oporavi, ali o. Spinola zapadne u tešku groznicu. Morao je dugo ležati bez prave njege. Čim je groznica popustila, izvuče se te pođe posve slab i iscrpljen gradskim ulicama, da si isprosi novac za daljni put.

21. kolovoza ukrca se opet sa bratom Angelisom na portugalski brod i ostavi Portoriko. Ali to putovanje nije bilo povoljnije od prijašnjih. Prebrodili su Ocean bez ikakve neprilike. Bili su već kod Azora. Tada ih 17. listopada iznenadi jedan engleski brod te ih nakon kratke borbe zarobi. Engleska je naime u to doba ratovala sa Portugalom, koji je pripadao Španiji.

Britska posada prijeđe na neprijateljski brod i oplijeni ga po miloj volji. Oba misionara izgube svoju zajedničku imovinu. Jedan im je dio bio otet, a drugi bačen u more. Drugo jutro prevedu oba Isusovca na englesku lađu. Kapetan ih upita odakle su i što su. O. Spinola nije bio nikakvi diplomata pa je odmah otvoreno rekao, da su talijanski Isusovci. Znao je, kako engleski protestanti mrze Isu-

sovce, pa se nadao, da će možda ovdje steći mučeničku krunu. Ali srčana je iskrenost o. Spinole duboko djelovala na kapetana, koji zapovjedi, da se sa redovnicima časno postupa. — Sada su mogli nesmetano na portugalsku lađu, da njeguju bolesne i ranjenike.

Oba broda zaplove prema Engleskoj. 5. studenoga stignu u luku Yarmouth. Zarobljenike odvedu slijedećega jutra u Atapson, nedaleko luke, gdje je kapetan stanovao.

Slijedeći je mjesec bio za misionare vrlo težak. Nijesu s njima preoštro postupali, nasuprot, mogli su slobodno izlaziti. Ali bili su osuđeni na nerad, a to im je bilo nesnosno. Istraživali su okolicu pa su konačno pronašli nekoliko katoličkih obitelji, koje radi progonstva nijesu mogle otvoreno vršiti svojih vjerskih dužnosti. Ovima je o. Spinola držao službu Božju i pružao im utjehu sv. vjere.

Stalno su molili kapetana, da ih pusti u London, gdje su se nadali naći koji brod za Španjolsku. Ali on ih je odbio. Bojao se, da ga u Londonu ne tuže, da ih drži u zarobljeništvu. Nije imao na to nikakva prava, budući da su bili Talijani, a Italija je tada bila u miru s Engleskom. — A zadrži li ih u Engleskoj, progonit će ga kao gostoprimca Isusovaca. Tako je kapetan bio u brizi, ali nije znao, kako da ih se riješi.

Misionari su opet neko vrijeme ozbiljno mislili na bijeg, da se potajno posvete dušobrižništvu u Engleskoj. »Ali smo naskoro napustili tu osnovu,« piše o. Spinola u Rim, »budući nijesmo dovoljno vladali jezikom i nijesmo imali izgleda u mučeničku smrt. Kad bi nas otkrili, prebacili bi nas jednostavno kao nepoželjne tuđince preko granice.«

Zato ponovo navale na kapetana, i on konačno popusti. Dao im je svjetovno odijelo i pobrinuo se za njihovu vožnju u Francusku.

I opet ih stane progoniti stara nevolja. Jaka bura, koja je trajala dva dana, baci ih opet na englesku obalu. »Bila je to jedna od najstrašnijih bura, što sam ih dotada proživio,« piše o. Spinola u Rim.

»Kad smo se iskrcali u Engleskoj, naišli smo na nekoga talijanskoga kapetana, kojemu smo pripovijedali svoje nezgode. On se ponudi, da će nas uzeti sa sobom, ali smo se bojali, da nas Vaše Očinstvo ne će više pustiti u misije, ako dođemo u Italiju.«

Konačno im se pruži zgodna prilika. Uzeo ih je na palubu jedan njemački brod, koji se imao brinuti za izmjenu engleskih i španjolskih zarobljenika. Ovaj puta su dobro prošli. Početkom 1598. uđu u lisabonsku luku, odakle su prije dvije godine bili otputovali u Japan.

Crna je kosa o. Spinole počela sijediti. Teškoće dvogodišnjega lutanja po moru otele mu mladenačku svježinu tijela, ali ne žar njegova srca.

Oba su misionara htjela odmah otputovati u Indiju, jer su čvrsto odlučila, da pod svaku cijenu stignu u Japan. No poglavarima portugalske pokrajine nije se stvar činila tako jednostavnom, pa su odredili, da misionari pričekaju odgovor iz Rima. Tako su izgubili čitavu godinu, budući da vijest iz Rima nije mogla stići prije odlaska indijskih brodova. Za obojicu je to bio težak udarac. Usto se o. Spinola bojao, da će mu rođaci na vijest o njegovom povratku navaliti na o. generala, da ga više ne pusti iz Evrope.

Da to predusretne, napiše sam pismo tadašnjem generalu Družbe Isusove, o. Aquavivi, zaklinjući ga, neka mu ne stavlja zapreke za putovanje. »Ja sam tako siguran, da me Bog zove u Japan, pa mislim, da bi mi on dao krila, da poletim onamo, ako zataje sva ljudska sredstva.«

Čega se o. Spinola bojao, doista se dogodi. Rođaci su upotrijebili sav svoj upliv, da spriječe njegov put u misije. O. Aquaviva predobro je poznavao duše, a da bi mogao sumnjati o zvanju o. Spinole. Da, bio je presavjestan, a da bi popustio rođacima protiv volje Božje. — Zato napiše misionaru srdačno pismo te mu dopusti, da otputuje u Japan, i dade mu svoj blagoslov. U isto vrijeme odredi, da Hieronim de Angelis imade biti posvećen za svećenika, a on sam neka položi svečane redovničke zavjete.

Izgubljena godina! Mislio je o. Spinola, kada su mu poglavari u Portugalu zabranili, da se odmah ukrca za Indiju. — Nije ni slutio, što će se dogoditi. Neko holandesko brodovlje prisili lađu za Indiju, da se vrati u Portugal. U samome pak Lisabonu zavlada neka kužna bolest, pa misionari nisu još imali tako naporne i plodonosne godine, kaošto je bila ova.

Konačno dođe i ožujak godine 1599. i o. Spinola se opet ukrca sa svojim drugom. Putem su se kao i prije posvetili službi duša. Prebrodili su mnoge bure i opasnosti te se 30. lipnja 1600. godine, nakon vožnje od 16 mjeseci, iskrcali u Malaki. Ovdje su se umorni putnici odmarali osam dana, a onda pođu u Makao. Tu su u kolegiju ostali godinu dana i upoznali se sa običajima i jezikom Japanaca, a onda dobro pripravljeni pođu na svoju misiju. Kao prokurator u Makau brinuo se o. Spinola za razdiobu misijskoga novca. Sagradio je jednu crkvu i djelovao kao dušobrižnik među portugalskim iseljenicima. Svaki je dan posjećivao tamnice i bolnice u gradu, a za vrijeme korizme držao je misije u isusovačkoj crkvi.

Kad je protekla godina, pođe sa o. de Angelisom na posljednji dio svoga velikoga putovanja u Japan. Početkom svibnja 1601. godine iskrcaju se u Nagasakiju. — O, koje li radosti za oba misionara, kada su stupila na japansko tlo! Šest su punih godina putovali u tu zemlju — a sada su bili na cilju.

NA BOJIŠTU

O. Spinola bijaše velika pomoć za japanske misije. Resile ga sve odlike pravoga apostola. Usto zdrav, a i razborit te se nije bespotrebno iscrpljivao. Za šesnaest godina svoga djelovanja u Japanu nije bio ni jedamput ozbiljno bolestan. Neobično duševno nadaren učio je lako strane jezike. Osim materinjega jezika znao je španjolski, portugalski, japanski i latinski. Najmilija mu je ipak bila matematika. Resile su ga prije svega najvažnije osebine misionara. Bio je čovjek molitve, nesebičnosti i goruće revnosti za spasavanje duša. Kao misionar u Meaku povlačio se svake godine na mjesec dana u samoću, da se posve posveti molitvi. Svake se večeri bičevao i nosio stalno pokorničko odijelo. Da se mrtvi, nije nikada jeo voća, dok poglavari nisu to opazili i naložili mu, da ga uzima.

Samo je jednu pogrešku imao, ako se to pogreškom nazvati može: govorio je uvijek otvoreno, što je mislio ne mareći za opasnosti. Što mu bilo

na srcu, bilo mu na jeziku. Koji puta se činilo, da je to odvažno, katkada djetinjasto i nerazborito.

Prvu je godinu u Japanu proveo u sjemeništu u Arimi kao duhovnik đaka, budućih svećenika i katehista. Poslije toga poslan bi u misiju u Ariji, da vodi župu od tamošnjih 8.000 katolika. Njegovi su župljani naskoro opazili, da je novi otac uzoran svećenik. Iako opterećen poslom, s velikom se ljubavlju posvećivao svakome pojedincu, koji ga je posjetio. Bio je tako prijazan i znao tako lijepo tješiti i bodriti, da su ga s ponosom i radošću nazivali »naš otac«.

U tom je gradu bilo nekoliko uglednih katoličkih Japanaca, koji su za posljednjega progona otpušteni iz visokih službi, i oteta im bijaše sva imovina. Većina je od njih živjela u teškom siromaštvu, pa im je novi otac bio vjeran pomoćnik u nevolji. Sabirao je za njih novac, dijelio im svoja vlastita sredstva te si dapače uskraćivao hranu, samo da je njima može poslati. Mnoge su od tih zdvojnih duša sačuvale vjeru po njegovoj junačkoj nesebičnosti.

O. Spinola se u svojoj revnosti nije zadovoljio sa dušobrižništvom svojih 8.000 kršćana. Htio je predobiti i pogane. Ali zato je trebalo velikoga razbora. Prije nekoliko godina zabranio je naime japanski car misionarima, da dalje propovijedaju poganima. Smjeli su se brinuti samo za dosada pokrštene Japance. Svaka je javna služba Božja bila strogo zabranjena. Bilo je dapače opasno razgovarati s poganima. Čim bi poganski svećenici i vlasti to opazile, podigle bi se smjesta protiv »nametnika«. Uza sve to uspjelo mu je u dvije godine rada u Ariji pokrstiti 5.000 pogana.

Slijedeća zgodica jasno odaje duh o. Spinole u to vrijeme. Jednoga se dana vraćao kući od nekoga bolesnika, kadli opazi na jednome mjestu sakupljenu hrpu ljudi. Čuo je, da jedno unesrećeno dijete leži na umoru. — Smjesta umoči svoj rupčić u neku mlaku, koja je nastala uslijed kiše, i prokrči si put kroz mnoštvo, koje ga spremno pusti do djeteta. Tada istisne rupčić nad glavom djeteta i izgovori tiho riječi krštenja, a zatim mu pruži prvu pomoć. Ali već poslije nekoliko minuta izdahne novokršteno dijete na njegovim rukama. »Da mi Bog za sve moje muke i rad nije pružio ništa nego ovo jedino krštenje, bio bih obilno nagrađen,« piše on u to vrijeme.

U Ariji ostade o. Spinola samo dvije godine, a zatim preuzme novu službu ministra u kolegiju u Meaku. Njegovi su ga ožalošćeni župljani pratili na odlasku dobar dio puta. Nova ga je služba vezala uz kuću, ali ga nije mogla spriječiti u radu za spas duša. Zabrinut za dobro svoje subraće uvijek bijaše spreman, da im iskaže svoje usluge. Sakristanu je naložio, da ga smjesta zove u crkvu, čim bi se tko želio ispovjediti. Na taj je način slušao svake godine mnogo tisuća ispovijedi. Naravno, da je i ovdje dan na dan posjećivao bolesnike.

Da predobije ugledne pogane, počne im držati znanstvena predavanja o zvjezdoznanstvu. Imao je silan uspjeh. Najslavniji učenjak u Meaku, a s njime i svi ugledni i obrazovani građani dolazili su revno na predavanja. Prijazni je otac svojim jasnim načinom govora i svojom privlačivošću duboko utjecao na slušatelje, pa su mnogi od njih postali njegovim osobitim prijateljima. Tako si je stekao više slobode za svoj rad oko obraćenja širih slojeva

naroda pa je za vrijeme svoga boravka u Meaku pokrstio preko 8.000 pogana.

Međutim su se na nebu japanskih misija nadvijali oblaci novoga progona kršćana. Neki je škotski mornar imenom Adams, koji je 1600. došao u Japan, stekao povjerenje cara Daifusame, pa mu je ugled na dvoru rasao sve više. Bio je protestant, a usto je svom dušom mrzio Portugalce, koji su ga jednom osumnjičili kao gusara. Sada je kovao osvetu.

Car ga posluša, budući da ni sam nije bio sklon ni Španjolcima ni Portugalcima. Konačno pade sumnja na nekoga neopreznog španjolskoga časnika, da je uhoda. Vladar plane protiv Španjolaca, napose protiv katolika. Adams je taj bijes raspirivao i govorio caru, da su katolički misionari došli u Japan samo zato, da privuku narod i predobiju ga za španjolskoga kralja.

Car ipak nije bio tako okrutan. Htio je, da poštedi život kršćana. 1612. godine zabrani on strogo svojim podložnicima prelaz na kršćanstvo. Slijedeće godine dade popisati sve urođene kršćane, da ih može nadzirati, a 1614. zapovjedi, da se svi strani misionari protjeraju iz Nagasakija na Filipine.

Pojedini su knezovi izveli sve, što im je car naložio. Četiri stotine najuglednijih Japanaca morale se povući sa dvora i poći u progonstvo, jer nijesu htjeli otpasti od vjere. U listopadu 1614. slijedilo ih je u progonstvo preko 120 misionara sa mnoštvom katehista. Nekim je ocima ipak uspjelo, da potajno ostanu u zemlji, a među njima bijaše i otac Spinola.

God. 1615. dođe do konačne odluke. Dva su se kneza, Hidetada i Hideyoro borila za prijestolje. Japanski su kršćani pristali uz pravednijega Hideyora, ali su u boju bili pobijeđeni, i sam je knez pao na bojištu. Njegov se protivnik Hidetada uspne na prijestolje pod imenom Xongunsama. On je gotovo đavolski mrzio kršćane, koji su u borbama za prijestolje bili protiv njega. Godine su njegove vlade godine patnja za japansku misiju. On zabrani pod smrtnu kaznu svaki saobraćaj s misionarima, a tko sakrije u kući svećenika, imade se spaliti sa cijelom obitelji.

Krvavi progon započne. Stotinama kršćana odrubljena bi glava, ili su umrli u plamenu. 1619. godine spalili su progonitelji samo u Nagasakiju 52 urođenika katolika, a jedan je Isusovac sa četiri druga polagano ispečen na vatri.

O. Spinola je pored svih tih strahota boravio potajno među svojim kršćanima. Dobio je od poglavara dozvolu, da može do smrti ostati u Japanu. »Nikada,« piše on, »nisam osjetio takve radosti, kao onda, kad sam primio tu dozvolu.« Imenovan bi generalnim vikarom i upraviteljem biskupije u Nagasakiju. Živio je stalno sakriven u gradu i bio prisiljen, da često mijenja boravište, da ne padne u šake krvnicima. Samo noću mogao je oprezno izaći. Glad i odricanje bili su mu stalni pratioci. Svake je nedjelje čitao dva puta na različitim mjestima sv. Misu. A noću je po čitave sate ispovijedao svoje kršćane i nosio Popudbinu bolesnicima i umirućima. Da, uspjelo mu je, iako se to čini vrlo nevjerojatnim, da pouči i pokrsti mnogo pogana.

U jednome pismu od godine 1617. opisuje sam svoj način života: »Moram neprestano potajno bje-

žati s jednoga mjesta na drugo. Danju sam obično u najsakrivenijem dijelu koje kuće i nemam druge utjehe do one, koju mi pruža Gospodin. Ali najteže mi je gledati, kako se vinograd Gospodnji, koji je već donosio tako lijepih plodova, uništava i pustoši. Radim, koliko mogu. Iako dobivam samo jedamput na dan malo hrane, osjećam se dosta jakim. Čini se, da Bog hoće da dokaže na meni istinitost svojih riječi, da čovjek ne živi samo o kruhu.«

Sve je više rasla u njemu težnja da umire za Krista. 22. svibnja 1617. stajao je posred mnoštva naroda, koje se sakupilo da vidi, kako će krvnici odrubiti glavu njegovom subratu ocu Mahadu i jednome franjevcu. Poslije je u jednom pismu opisao ocu generalu to mučeništvo i dodao: »O, kako sam sretan, što sam primio milost, da budem svjedokom te slavne smrti. I ja bih po svoj prilici primio s njima mučeničku krunu, da me nije bolest spriječila, da posjetim selo, u kojemu su nas čekali krvnici. Moji su mi grijesi dosada otimali tu sreću. Kao prokurator ne mogu biti tako sakriven kao ostali misionari pa ću po svoj prilici ubuduće biti prvi, kojega će krvnici otkriti i natjerati u smrt. Dao Bog!«

UHVAĆEN

Bilo je u prvi sat 14. prosinca 1618. Mjesec je obasjavao slabim svijetlom krovove Nagasakija. Spustila se tiha kiša. Grad je ležao u dubokome snu. Ulice su bile puste — nigdje ni žive duše. Samo u tmini iza jednoga ugla pomicali se vrebajući neki likovi. Poslao ih je Gonrocu, novi knez Nagasakija. U isto je vrijeme razglasio, da ne će uhađati kršćane. Tako su mu siromašne, progonjene žrtve srtale same u zamku. Stražari su svake noći oštro promatrali gradske ulice. Danas im je posao uspio.

O. Spinola bijaše već više tjedana sakriven u kolibi nekoga siromašnoga Portugalca. — Uhode su otkrile jednoga japanskog katolika, koji je te noći išao na ispovijed. Izdaleka su ga slijedile i vidjele, kako je ušao u kolibu. Za nekoliko časaka provale unutra.

Otac bijaše još budan i odjeven. Čim je čuo viku stražara, znao je, da je došao njegov čas, pa se spusti na koljena i pomoli se Bogu za snagu i pomoć. Ali i ovaj puta ga skoro nijesu otkrili. Lopovi su u susjednoj sobi našli brata Fernanda pa su zadovoljni sa svojim lovom skoro otišli. Samo jedan od njih pogleda iz znatiželje u susjednu sobu i ugleda ondje svećenika, gdje moli. Oklijevao je neodlučno — ali o. Spinola se podigne i pođe mu sa prijaznim osmjehom u susret. Isto je tako uhvaćen i posjednik kuće Dominico Giorgi. Svezali su im ruke, a zatim ih svu trojicu odveli u kneževu palaču. Ali ovome se stvar nije činila prešnom. Ugledni su Japanci voljeli pokazivati svoju moć tako, da su ostavljali svoje podložnike u dugom čekanju. Uznici su morali dva dana provesti pod vedrim nebom u dvorištu palače naskroz mokri od kiše — gladni i prozebli na hladnome vremenu. K njima su doveli dva dominikanca, koji su tek pred kratko vrijeme došli u Japan pa su odmah uhvaćeni.

Istom treći dan pozove ih knez preda se. Sjedio je ukočeno i nepomično na svojoj sudačkoj stolici. Pitao ih je za ime, dob, stalež i porijetlo. Za sve odgovara o. Spinola, koji je jedini znao japanski. Tada će knez hladnim glasom: »Ne razumijem,

kako vi misionari možete biti tako drzoviti te govoriti, da želite nama Japancima dati novi život. Zar ne vidite, da upravo zbog vas toliki Japanci gube život?«

»Zemaljski život sa svim svojim dobrima prolazi kao san,« odvrati otac Spinola. »Život duše je pravi život, a smrt je za nas kršćane samo ulaz u nebo.«

Ovaj se odgovor nije svidio knezu. »Kako ste se mogli ovdje sakriti i kod kojih ste kršćana stanovali?«

»Sakrivati se nije bilo baš tako teško. Naravno, da ne ćemo odati onih, koji su nam dali zaklonište.«

Knez postane nestrpljiv, žile mu nabreknu. Ali ipak naoko mirno nastavi: »Vi dobro znadete, da je svaki Japanac, koji vas je primio, sa cijelom obitelju osuđen na smrt. Kojim ih dakle pravom gurate u propast?«

»Nismo nikamo došli nepozvani,« odgovori misionar i uspravi se, a oči mu ponosno zasjaše zbog junaštva njegovih kršćana. »Ako su nas vjernici molili, da im pružimo vjersku utjehu, jesmo li ih mogli kukavno odbiti?«

»Car vas baš ne želi u Japanu,« nastavi Gonroco, »i vi nemate nikakva prava prezirati njegove zapovijedi i druge navađati na prestupak.«

»Mi smo dobili nalog od nebeskoga cara,« odgovori misionar, »da naviještamo njegovu nauku, pa stajalo nas to i života!«

Otac je Spinola odgovarao na kneževa pitanja »takvom lakoćom«, da on sam piše, »da se ne sjećam, da bih ikada prije tako lako govorio japanski.«

Gonroco je međutim obavijestio zapovjednika tamnice u Omuri. Ovaj pošalje po sužnjeve odio vojnika. Put je do luke nalikovao pobjedničkoj povorci. Išli su svezani jedan za drugim, i svakoga je od njih pratilo nekoliko vojnika. Ali ni ta brojna straža nije mogla spriječiti kršćane, da im se približe. Ne misleći na vlastitu opasnost hitili su za njima, padali na koljena, cjelivali odijelo svećenika i jecajući se opraštali. Otac Spinola im htjede progovoriti nekoliko riječi, ali ga vojnici potjeraše naprijed.

U luci ukrcaše uznike. Za dva dana stigoše u predvečer u zatvor — bijednu, slamom pokrivenu kolibu nedaleko grada Omure. Kad je o. Spinola sa drugovima ušao u kolibu, nađe već ondje desetoricu uhvaćenih kršćana.

Skoro iza toga odvedoše ih u neku staru gradsku podrtinu, dok se ne sagradi nova tamnica, budući da se stara već rušila. Bilo je upravo usred ljeta, pa je u zgradi, koja nije imala prozora, vladala nesnosna vrućina. Jelo, koje su dobivali, bilo je pokvareno, napola trulo, pa su uznici redom oboljeli. Ali stražari su bili tako okrutni, da im nijesu priuštili ni zraka, a kamoli bolje hrane ili lijekova. Bilo je upravo čudo, da nijedan od iscrpljenih muževa nije umro od gladi.

Za tri tjedna bio je novi zatvor dovršen. Bila je to mala koliba sagrađena od bambusovih kolaca i pokrivena slamom. Otac Spinola je uspoređuje u svojim pismima sa krletkom. Oko kolibe bio je prostor ograđen trostrukom ogradom. Posve pri zemlji bio je malen otvor, kroz koji se čovjek jedva provlačio. U zidu bijaše isto takva mala rupa, kroz koju su dobivali hranu.

Uznicima bijaše nemoguće ostaviti zatvora. Broj se patnika iz dana u dan množio, pa ih je naskoro bilo 32. Svi ti ljudi, tako različiti po naravi i rasi, morali su se tiskati u toj tijesnoj prostoriji. Nijesu imali ni mjesta, da legnu, pa su morali čučeći spavati. »Ovdje ima svako osjetilo svoju posebnu muku,« piše o. Spinola. »Nije nam dopušteno ni da operemo svoja odijela, a niti da udahnemo svježeg zraka. Tako čamimo u nečistoći i gadu stalno okruženi odvratnim, okuženim zrakom.« — U tom je zatvoru sproveo o. Spinola sa drugovima tri godine, a da ni načas nije izašao napolje.

Zatvor bijaše na jednom brdu izložen svakoj buri i nevremenu. Ljeti je vladala užasna vrućina, dok je zimi snijeg i ledena studen neizrecivo mučila uznike. »Mogu vašoj velečasnosti sigurno ustvrditi,« piše o. Spinola, »da nema nijednoga od nas, koji s naravnoga gledišta ne bi radije odabrao smrt u vatri negoli ovakav život. Mi smo napola goli, a čuvari nam ne daju drugih odijela. Premda vladaše žestoka studen, nijesu nam dali nijednoga pokrivača. Život nam je ovdje neprekidni post. Daju nam upravo toliko, da nas održe na životu, ali se nikada ne nasitimo. Svaki dobije dnevno dvije zdjelice hladne kuhane riže i malo salate. Za pilo nam daju neku gorku tekućinu, koju jedva pijemo. Tako smo gladni, da smo nedavno, kad nam je neki milosrdan vojnik pružio komad crnoga, pljesnivoga kruha, tolikim tekom jeli, kao da je najveća poslastica.«

Zapovjednik nije imao namjere, da uznike muči glađu. On je slao dostatne svote za njihovo uzdržavanje, ali su čuvari zadržali novac i ostavili siromašne, bespomoćne ljude, da oskudijevaju. U

svim su ovim stradanjima imali ipak jednu veliku utjehu: mogli su danomice prisustvovati sv. Misi. Kršćani su iz Nagasakija usprkos budnosti vojnika znali, da potajno donesu hostija i misnoga vina, pa je o. Spinola dnevice služio sv. Misu.

Teškoće zatvora dovele su naskoro druga o. Spinole, sedamdesetgodišnjeg brata Fernanda do smrti. Čitavi je svoj redovnički život — 43 godine — proveo u Japanu. Uvijek je radi Boga veselo snosio sve muke i odricanja svoga zvanja. A sada je s pobjedničkim osmijehom na umornome licu pošao u susret smrti i vječnoj nagradi. Bilo je to 20. siječnja 1620.

Uznici su od vremena do vremena zapadali u tešku groznicu. Jednom je o. Spinola primio od svojih svećeničkih drugova i sakramente umirućih. Čuvari mu nijesu priuštili ni gutljaja vode, za koju ih je tako usrdno molio. Konačno ga Bog na čudesan način ozdravi.

»Imao sam tešku groznicu,« piše on o. generalu. »Trajala je od sredine rujna do 4. studenoga, svetkovine moga svetog imenjaka. Toga sam dana bez lijekova i ikakve njege iznenada ozdravio. — O, kako je Bog divno nagradio moje muke, kad mi je dao milost, da sam radi imena njegova zasužnjen. O, kako je slatko trpjeti za Krista!«

O. Spinola si nije dao olakšati muke, koje je trpio za Boga. Kasnije su bili postavljeni za čuvare neki kršćanski vojnici, koji su s uznicima blaže postupali. To su iskoristili nagasakijski katolici i donosili u zatvor hranu, odijela i druge male darove. Ali o. Spinola nije tih stvari nikada upotrijebio, već ih je razdijelio svojim drugovima. Pače je pisao glavaru misije, neka mu ništa ne šalje i neka

zadrži kršćane od njihove ljubežljive revnosti. Naravno, da se glavar nije na to osvrtao, već je i nadalje slao sve, što je mislio, da bi mu moglo dobro doći.

O. Spinola nije bio baš oduševljen tom promjenom, jer je živio u čežnji, da trpi za Krista. Olakšice su mu se činile otmica njegova ideala, pa je bio sretan, kad je mogao što više trpjeti. Slijedeći je vođa straže bio otpali kršćanin te je neizrecivo strogo postupao s uznicima, samo da i njih navede na otpad.

I u zatvoru nastavlja o. Spinola pokorničkim životom. Jedini predmet, za koji je osim hostija i misnoga vina molio glavara, bio je bič, jer mu se stari već istrošio.

Svojom je revnošću i pobožnošću pretvorio zatvor u samostan. Ustanovili su si stalni dnevni red. Svake je sedmice bio drugi svećenik poglavar Družbe. Dnevice su prije sv. Mise razmatrali. Kad bi bilo dosta hostija, išli su svi na sv. Pričest. Zajednički su molili časoslov i krunicu. Preostalo vrijeme do podneva proveli bi u tihom čitanju. Poslije ručka — to zvuči kao poruga — imali su jedan sat zajedničkoga odmora. Tada su i opet molili časoslov, pjevali nabožne pjesme i održavali malu pobožnost Bl. Gospi. Poslije večernjega odmora dao bi im jedan od svećenika točke za jutarnje razmatranje. Slijedilo je ispitivanje savjesti, večernja molitva, a onda je svaki na svome mjestu čučnuo na počinak.

Tako je zatvor postao pravim novicijatom. O. Spinola utjecaše uvelike svojim primjerom na svoje drugove u patnji — i sedmorica mladih Japanaca zamoli, da ih primi u Družbu Isusovu. O. Spinola

dobije od poglavara nalog, da im bude učiteljem. Sva su sedmorica provela svoj novicijat u zatvoru i položila ovdje svoje redovničke zavjete. Dapače su i neki od poganskih vojnika bili tako dirnuti junačkim primjerom zasužnjenih kršćana, da su ostavili vojničku službu i primili sv. krst.

Samo su dvojica od uhvaćenika, iako su bili redovnici, stalno smetala zajedničkom životu u zatvoru. Nijesu htjeli obdržavati dnevnoga reda i stalno se svađali sa drugovima. Budući da nijesu pripadali Družbi Isusovoj, šutio je o. Spinola i strpljivo sve podnaša. Ali jednoga dana, kada je opet došlo do žestoke svađe, podigne se iznenada o. Spinola i opomene ih mirno, ali ozbiljno, neka ne narušuju mira. Govorio je o ljubavi Božjoj, radi koje trpe u zatvoru i o poniznosti božanskoga Učitelja, kojemu su obećali, da će ga slijediti. — Sve bijaše uzalud. — Tada se o. Spinola uspravi te im plamenim pogledom proreče strašnu kaznu.

JUNAČKA SMRT

O. Spinola posla iz zatvora više pisama u Evropu. 28. veljače 1621. napisa dugo, oprosno pismo svome nećaku, grofu Maksimilijanu Spinoli: »Pisao sam Vam često, ali nijesam dobio odgovora. Zato držim, da je najbolje, da Vam pošaljem list preko o. provincijala u Milanu ili rektora u Genovi. Saznao sam, da si po smrti grofa Augusta baštinio Tassarolo. Zato ću tebi, kao glavi naše obitelji, pripovijedati o velikim milostima, koje mi je Bog u svojoj dobroti i milosrđu iskazao. Od 14. prosinca 1618. nalazim se u zatvoru radi vjere . . .« Ovdje crta život u zatvoru, svoju sreću, što trpi za Krista

i nadu u mučeništvo. »Sve sam to htio reći Tebi i po Tebi cijeloj obitelji, da se radujete sreći svoga rođaka, koji je radi Boga zasužnjen i gotovo osuđen na smrt. Ja od srca želim sve najbolje nećacima Ferdinandu i Aleksandru kao i svim rođacima te Vam svima kažem posljednji zbogom. Danomice Vas se sjećam u svojim molitvama i kod sv. Mise te Vam obećajem, da Vas ne ću zaboraviti ni onda, kada me Bog uzme u nebeski Jeruzalem. Zbogom, do viđenja u nebu!«

U jesen 1621. godine ostavlja o. Spinola prvi puta zatvor. Uhode su na jednome brodu otkrili dva trgovca, za koje se tvrdilo, da su preobučeni misionari. I bilo je zaista tako. Ali svećenici se nijesu odali, da ne propuste posade broda. Zato Gonrocu pozove o. Spinolu sa dva druga u Nagasaki. Znao je, da oni ne će lagati, te se nadao, da će oni svojim izjavama raščistiti tajnu tih trgovaca. — Bio je to tegotan put od dva dana, jer im čuvari nijesu dali niti toplije odijelo, niti bolju hranu.

U gradu pobudiše duboku samilost gledalaca, pa su mnogi plakali. Umorni, izgladnjeli, dugim bradama i poderanim odijelom teturahu kroz mnoštvo. Neki je Portugalac, Louis de Figueredo, bio tako dirnut, da je potrčao za njima, kleknuo i ljubio im noge.

U palači dovedu pred njih ta dva preobučena misionara — trgovca i zatraže razjašnjenje. Međutim su im oba »trgovca« bila posve nepoznata, pa nijesu mogli udovoljiti knezu. U blizini kneževoj bio je neki otpali kršćanin, koji je htio, da po samome o. Spinoli nadmudri svećenike, pa upita: »Je li svećeniku dopušteno lagati i poricati, da je svećenik?« — O. Spinola odmah uvidi njegovu nakanu

mjeru pa mu sa nekoliko riječi razjasni razliku između laži i jednostavne šutnje.

Neki Englez dovikne nato knezu: »Tako ti svećenici rade i kod nas u Engleskoj. Od straha pred smrću spremni su na svaku laž.« — Ali taj Englez ne znadijaše, s kime ima posla. O. Spinola plane i okrene se prema besavjesnom Evropljaninu, koji se nemalo uplaši, kad ga strani svećenik iznenada nagovori: »Jednom su me uhvatili engleski gusari, pa sam im otvoreno rekao, da sam svećenik i Isusovac, iako sam znao, da je to po život opasno. Ili nije li bezbroj moje braće ostavilo u Engleskoj život, premda su se lažju mogli spasiti?«

Englez problijedi i zanijemi. Tada se o. Spinola obrati na Gonrocu: »Ti znaš iz iskustva, kako misionari misle i rade, pa držim, da to svakako više vrijedi nego lažna tvrdnja jednoga Engleza.«

S time se preslušanje svršilo. Slijedećega jutra vraćeni su uznici u Omuru. Ipak im je uspjelo, da prije neopazice izmijene par riječi sa tom dvojicom trgovaca, koji im otkriše, da su zaista misionari. O. Spinola im dade savjet, da priznaju, da su svećenici, jer je posada broda i onako izgubljena, a kršćanski bi im urođenici zamjerili, da još dalje kriju istinu.

Ovaj je savjet bio za oba misionara vesela vijest, jer su i oni čeznuli za mučeništvom. Zato se smjesta vrate knezu i otkriju mu, da su katolički svećenici. Gonrocu se uplaši, jer ih ipak nije držao za svećenike pa ih ni kod cara nije tako optužio. Zato otputuje odmah na dvor, da se ispriča zbog zablude.

Car na tu vijest plane: »Što, ovi se ljudi drznuše protiv moje zapovijedi ušuljati u zemlju? I

još ima i Japanaca, koji ih u tome pomažu?« Malo zatim stigne vijest, da su oba redovnika kušala pobjeći uz pomoć urođenih kršćana. Tada se car još više razbjesni, izgrdi kneza i zapovjedi mu, da se odmah vrati u Nagasaki, i da se oba misionara zajedno sa kapetanom broda imadu živi spaliti. Ista kazna čeka i sve ostale uhvaćene svećenike i redovnike te kršćane, koji su im pomagali. A mornarima i svim ženama i djeci onih kršćana, koji su zadnjih godina uhvaćeni ili smaknuti, imadu se odrubiti glave. — Okrutna se osuda odmah razglasi, pa je pogodila 120 osoba različite dobi i spola. Prve su žrtve bili spomenuti novi misionari, njihov kapetan i mornari, koji su smaknuti 19. kolovoza 1622.

Vijest o blizoj smrti obraduje silno uznike u Omuru. O. Spinola napiše srdačno oprosno pismo svome provincijalu. »To je moje posljednje pismo, velečasni oče. Na koljenima Vas molim za oproštenje za sve moje pogreške, a osobito za to, što nisam u zatvoru dobro upotrijebio sva sredstva za vlastito posvećenje. Molim svu braću, da srdačno zahvale Bogu za veliku milost, koju mi je udijelio, te se mole, da junački izdržim do kraja. Budući ne znam, hoću li još moći pisati o. generalu i o. vizitatoru, molim Vas, da to Vi mjesto mene učinite. Pismu prilažem relikvije bl. Alojzija, koje mi je o. general jednom poslao, zatim uvojak kose dragoga staroga brata Fernanda i komadić pokorničkoga odijela sv. Ignacija. Šaljem Vam i sličice iz moga časoslova i molim Vašu velečasnost, da te stvarce podijeli za uspomenu mojoj braći u Japanu i Magou. — Neka Vas Bog štiti i čuva! Kada me njegova milost pozove u nebesku domovinu, ne ću zaboraviti velike ljubavi, koju ste mi uvijek iskazivali.

Tada ću se napose sjećati braće naše pokrajine, kao i cijele Družbe, prema kojoj sada osjećam veću ljubav i zahvalnost nego ikada u svome životu.

Omura, 28. kolovoza 1622. — O. Karlo Spinola, radi Imena Isusova osuđen na smrt.« —

Knez odluči, da se u jednome danu smakne 55 kršćana. Početkom rujna pošalje on u Omuru zapovijed, da se sužnjevi prevedu u glavni grad. Čuvari se požure u zatvor, povežu svoje žrtve i odvuku ih na obalu, gdje ih je već čekala lađica. Nakon nekoliko sati približiše se Nagasakiju. O. Spinola je u svojoj revnosti čitavo vrijeme razgovarao sa čuvarima. Kršćane je bodrio, da ustraju, otpadnike opominjao, da se pokaju, a pogane nagovarao na obraćenje.

Kad su se iskrcali, morali su na konjima do stratišta, gdje su čitavu noć proveli pod vedrim nebom. Pred jutro počne kiša, pa im je vođa dopustio, da se sklone u neku napuštenu i gotovo razvaljenu kolibu.

Misionarima nijesu rekli, kakvom će smrću umrijeti. Istom ove noći saznali su to od jednoga urođenoga kršćanina, koji se ušuljao u kolibu i zamolio na koljenima o. Spinolu za posljednji blagoslov. Otac ga blagoslovi i pokloni mu za uspomenu svoju posljednju imovinu: bič.

Prije podne započne smrtna povorka. Uznike je pratilo 3—400 vojnika na konjima i pješke. Na čelu je jahao carev poslanik, koji je imao nadgledati izvršenje osude. Slijedilo ga je 20 kopljanika i četa strijelaca. Slijedili su uznici: prvi o. Spinola, a svaki u pratnji jednoga vojnika sa izvučenim mačem. Sa svake je strane stupao odio od stotinu momaka, koji su imali spriječiti navalu kršćana.

Put je do »Svetoga brda«, do stratišta, i cijelo brdo zaposjelo mnoštvo naroda. Sakupilo se ovdje ne samo 20.000 nagasakijskih katolika, već i tisuće pogana, pa su se među njih lako umiješali i misionari, koji su još bili na slobodi. Kada je povorka stigla do Svetoga brda, začuje se među narodom mrmljanje saučešća i užasa. Kršćani su u iznemoglim, teturajućim likovima jedva prepoznavali svoje nekadašnje dušobrižnike. — O. Spinola pokuša govoriti, ali mu slabi glas dopre samo do najbližih ljudi.

Stratište bijaše na jednom poluotoku, koji se pružio daleko u more. Premda je kiša ujutro padala, osvane lijep dan. Jesensko je sunce obasjavalo tisuće ljudi na obali, a tamo dalje pružilo se široko, plavo more.

Za carskoga je poslanika postavljena natkrivena tribina. Malo pred njom uzdiglo se iz zemlje 25 stupova, koji su okruživali veliku lomaču. Mjesto bijaše okruženo gustom živicom. Odmah pokraj ovoga stratišta bilo je ograđeno i stratište za one, kojima se imala odrubiti glava. Dugi redovi vojnika zatvarali su čitavo mjesto.

Uznici su ovdje morali čekati jedan sat, dok su stigli njihovi supatnici iz nagasakijskoga zatvora. Konačno stignu pjevajući psalme. Svi su bili Japanci: 12 muževa, 13 žena i osmero djece — najstarije od 12, a najmlađe od 3 godine. Četvorica od muževa osuđena su na smrt u vatri, jer su sakrivali misionare, a ostalima se imala odrubiti glava.

Obje se skupine pozdrave svetom radošću. U isti se čas popne zapovjednik na svoje povišeno mjesto i naloži, da se započne. Čim je o. Spinola došao do svoga stupa, padne na koljena, obujmi drvo mučeništva i poljubi ga. Tada se popne na stup i dade se svezati za njega.

Uznici su bili samo napola pričvršćeni na drvo, jer im se htjela dati prilika, da siđu i odreknu se vjere, kad im bol bude nesnosna. S istoga su razloga bili i stupovi malo podalje od lomače, da žrtve ne izgore odmah, već da se polagano peku.

Kada su o. Spinolu pričvrstili o stup, zapjeva on »Hvalite Gospodina svi narodi«, a ostali mučenici odmah prihvate. Glasovi su im imali nešto tako značajna i čudesna, da su prisutni kršćani bili uvjereni, da su anđeli pjevali s njima.

Od misionara bio je o. Spinola najbliže carevom poslaniku. Zato se obrati prema njemu i održi mu kratak govor:

»Po velikoj radosti, koja nas ispunja uoči tako okrutne smrti, možeš spoznati, zašto smo u Japanu radili: da li da osvojimo zemlju ili da spasimo vaše duše. Glasnici Evanđelja ne traže zemaljskih dobara. Iz ljubavi prema Bogu ostavili su sve i prezreli sve zemaljsko blago. Čeznuli smo jedino za spasom vaših duša. I budući da prava sreća počiva na spoznaji Boga i u obdržavanju njegovih zapovijedi, zato smo vam naviještali sv. vjeru. Život nam se primiče kraju — ali poslije tih kratkih muka ući ćemo u vječnu radost. Nemojte misliti, da će s nama nestati kršćanstva u Japanu! Iz našega će pepela ustati novi apostoli, kojima će kao i nama biti najveća sreća žrtvovati svoj život za Boga.«

Tada se obrati na prisutne Portugalce te im tolikom jačinom progovori o ništetnosti zemaljskih dobara i o sreći pravoga kršćanina, osobito u času smrti, da su bili ganuti do suza. Jedan od prisutnih piše kasnije nekome misionaru: »Njegove su me ri-

ječi tako ganule, da bih bio smjesta ostavio sve i postao Isusovcem, samo da je bila ovdje još ijedna kuća Družbe Isusove.«

O. Spinola progovori još jednom i to sakupljenome mnoštvu kršćana. Obodrio ih je, da ostanu vjerni sv. vjeri i zaključi: »Ne uzmite za zlo, ako jedan ili drugi od nas u mukama dade znak svoje boli. Ni mi nijesmo od kamena, već od mesa i krvi, i samo je Božja milost, koja nam pomaže, da izdržimo do konca.«

Poslanik postane već nestrpljiv i naloži mu, da ušuti. Tada dade najprije nalog, da se jednoj skupini odrube glave. — Uto se dogodi nešto, što jasno odaje djelovanje Božje Providnosti. Kada su osuđenici došli na stratište, ustanove, da manjkaju četiri stupa, i tako se četvorici mladih japanskih redovnika imala odrubiti glava, mjesto da umru u vatri. Je li Bog to dopustio, da pomogne svojoj slabijoj djeci? Ne znamo. Ali u tmini tamničke noći, kao da su se čule tihe molitve četiriju plašljivih duša: »O, Gospodine, daj mi čudesne snage, ili da umrem drugačijom smrću. Ne ću da te izdam, ali se užasno bojim vatre. Gospodine, ja se ufam, da ćeš ti već najbolje odabrati.« I njihovo pouzdanje nije bilo uzalud.

Drugo je čudo Božje Providnosti bila smrt maloga Ignacija Fernanda. Majci njegovoj i njemu odrubili su glavu, jer je u njihovoj kući bio jednom sakriven o. Spinola. Otac mu je već prije tri godine bio živ spaljen. Kada je majka pripovijedala svome sinčiću o očevoj mučeničkoj smrti, pljeskao bi mališ ručicama i klicao: »I ja ću biti mučenik!«

Danas se imala ispuniti riječ toga djeteta. Ignaciju su bile četiri godine. — Kada su krvnici

došli do njegove majke, dovikne ona o. Spinoli posljednji zbogom. Svećenik je odmah prepozna i upita: »A gdje ti je mali Ignacije?« Dječaka je naime sakrivala lomača, pa ga nije vidio. »Ovdje je kraj mene,« odvrati majka i podigne dječaka na ruke. Zatim mu prstom pokaže prema o. Spinoli i reče: »Gle, to je o. Spinola, koji te je u krstu učinio djetetom dragoga Boga. Moli ga za blagoslov!« — Dječačić sklopi ruke i pogleda prema o. Spinoli. Otac podiže oči prema nebu, a onda pogleda dijete i izgovori riječi svećeničkoga blagoslova. Nato ga majka stavi opet na zemlju i klekne da primi smrtni udarac. Mali Ignacije, u kojega su sada bili uprti svi pogledi, gledao je mirno, kako se glava njegove majke otkotrljala u travu. Znao je, što mu donosi smrt — po milosti Božjoj bio je jak i hrabar kao vojnik. Posve mirno klekne, prekrsti ručice na prsima, pogleda krvnika, a onda djetinjom ozbiljnošću prigne svoju glavicu. I začas je ležalo njegovo mrtvo tijelo kraj majčine lješine.

Krvave glave mučenika nataknu krvnici na ogradu nasuprot plamenih stupova. Tada se među sakupljenim mnoštvom začuje jednolično šaputanje. Kršćani su molili od Boga snagu i jakost za mučenike. Debeli oblaci dima suknu u visinu, i vatra usplamti. Neizrecivi žar prožme zrak. Tjelesa su se mučenika trzala i drhtala ...

Iznenada se dvojica otkinu od svojih stupova. Bili su to oni svadljivi redovnici, koje je o. Spinola u zatvoru opomenuo. Bježali su od vatre i glasno se odricali vjere. Međutim im ni otpad nije više pomogao, jer su ih vojnici natjerali opet u vatru. Oni i opet izađu iz vatre, ali s istim uspjehom. A kada su i po treći puta htjeli pobjeći, bačeni su u plameni

oganj. Tako su umrli užasnom smrću. Još se jedan otkinuo od stupa, ali je više kršćana ustvrdilo, da se opet dragovoljno vratio u vatru.

Ostala dvadeset i dvojica ostadoše stalni i čvrsti. O. Spinola bio je nepomičan — oči je podigao prema nebu. Sat i po trajale su te strahovite muke. Napokon potjera vjetar vatru prema njemu, zapali mu odijelo i naskoro mu čitavo tijelo ovije plamen. On klone na koljena. Još nekoliko časaka micala se plamena hrpa... a onda se smiri... Mladi su novaci jedan za drugim junački slijedili u smrt svoga učitelja.

Za tri sata bilo je sve svršeno. Spustila se večer. Na nebu zasjaše zvijezde. Nad stratištem se dizao dim i žarila lomača. Narod se razišao, i duboka je tišina vladala mjestom. Vjetar je tjerao u visinu oblake dima, pa su poput tamjanova kada lebdili nad oltarom, na kojem je ležao pepeo junaka -- Kristovih žrtava.

Iste noći — pripovijedaju stari izvještaji — jako je svijetlo obasjalo stratište. Više kršćana, koji su se tada nalazili na moru, vidjelo je niz sjajnih svijetla, a na čelu sviju plamsao je jaki plamen. Svijetla su se lagano pomicala prema brežuljcima i nestala u daljini.

Gradom se pronijela vijest, da su čuvari na Svetome brdu u noći vidjeli, kako iz lomače izlaze preobraženi mučenici te u svečanoj povorci prolaze zemljom. Ali knez im je pod smrtnu kaznu zabranio to pripovijedati, da još više ne učvrste kršćane u vjeri. -- Slava i čast Bogu velikome!

S dopuštenjem crkvene oblasti izdaju Isusovci u Zagrebu.

Urednik: **A. Vizjak D. I.** — Izdavač i vlasnik: Kolegij Družbe Isusove, Zagreb: **A. Alfirević D. I.** — Tisak Narodne tiskare, (R. Vedo) Zagreb, Palmotićeva 3.

MISIJSKA BIBLIOTEKA

IZLAZI :

u veljači — travnju — lipnju — kolovozu — listopadu — prosincu

PRETPLATA :

Godišnje 6 dinara

Pojedini broj 1 dinar

Broj Pošt. čeka 35.627

NARUDŽBE PRIMA :

Uredništvo »Katoličkih Misija«

Zagreb I/147

Palmotićeva ulica 33